RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 2017 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ BẢY 8 DÉCEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI					
	Hàng ngày kể cả báo chủ nhật	Hàng ngày trừ báo chủ nhật	Hàng ngày trừ báo chủ nhật và báo thứ hai	Hàng ngày trừ báo chủ nhật, thứ hai và thứ năm	Hàng ngày trừ báo chủ nhật, thứ hai, thứ năm và thứ sáu	Hàng ngày
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page { Une seule insertion. . . . 0$20 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Kỹ-nghệ có mở-mang thì thương-mại mới mong phát-đạt được

Đã mấy nghìn năm nay, Hà-nội vẫn là một nơi kinh-đô để vương, nhân-vật tụ tập vẫn là đông, thương cổ vãng lai vẫn là thịnh, vật sản cũng nhiều, dân cư cũng đông, lại nhờ cái vị trí thiên nhiên, ở vào giữa xứ Bắc-kỳ, con sông Nhị-hà chạy dài trong xứ, trên thì giao-thông với mấy con sông, ở các tỉnh thượng du, dưới thì liền với mấy con sông ở mấy tỉnh gần bể; đường thủy lục vẫn lại cũng tiện, cho nên sự buôn bán xưa nay cũng vẫn là tiện lợi.

Từ khi nước Pháp sang kinh-lý nước Nam, lại lấy Hà-nội làm nơi thủ-phủ, hết sức mở mang, nào là đặt đường sắt, nào là mở bến tàu, lâu đài một ngày một xây thêm, phố xá một ngày một mở rộng, trong khoảng độ mươi năm nay, thành thị cũng thật là cải quan, đã xứng đáng là một nơi thủ-phủ cõi Đông-pháp vậy.

Người Nam ta gặp buổi thực-nghiệp chấn-hưng, thủy lục giao-thông, nghề buôn bán đã dễ hơn khi trước bội phần, trên nhờ có Chính-phủ hết lòng trường-lệ, dưới nhân dân cũng có ý dua theo, lại sẵn được chốn thị trường rất lớn, vận tải rất mau, tiêu-thụ rất dễ, miễn là mình chế được kiểu hay thức lạ, tự nhiên trăm kẻ bán vạn người mua, không phải lo hóa hạng đình-trệ như trước nữa.

Bây giờ đương lúc thương trảo bành-trướng như thế, chính là dịp may cho người Nam ta để dựng cờ khua trống ở trong chốn thương-trường, trước là tìm nghề sinh kỷ cho mình, sau là thu mối lợi-quyền cho nước, thế chẳng phải là một nghề rất quí bảu lắm ru ? Nhưng trước phải nên chọn nghề cho tinh, chế hàng cho mới, xưa nay chưa ai có mà mình có, xưa nay chưa ai làm mà mình làm, thì mới mong mối lợi thu về được to, mà trong thương-trường mới chắc chiếm bề ưu thắng.

Ở Hà-hội ta mấy năm nay, cửa hàng mới san sát mở ra cũng thật nhiều, chiều bài mới phát ra cũng thật lắm, mà xét cho kỹ ra, thì cửa hàng tuy mới, chiều bài tuy mới, mà hàng hóa thì không thấy mới, chẳng qua cũng chỉ thấy nghề gì người làm có lợi, thì mình cũng lại đua làm để sẻ lợi đó thôi.

Công là thương chi thể, thương là công chi dụng, hai nghề ấy vẫn phải nhờ nhau, công để chế tạo, thương để tiêu-thông những đồ chế tạo ấy đi, công có chế được nhiều kiểu hay nhiều thức lạ, thì thương mới mong được mau phát-đạt mà thu lấm được mối lợi-quyền. Nếu không mà nói buôn là buôn, không có nghề riêng trong tay, chẳng qua lại buôn chín bán mười, đem đồ hàng về bán cuối chợ, như thế thì kinh-phí sợ còn chưa đủ, còn mong gì có ngày khuếch trương bành trướng thêm ra.

Kìa xem như những người ngoại-quốc sang kinh thương ở cõi Đông-pháp này, cửa hàng mở mỗi ngày mỗi to, đồ hàng bán mỗi ngày mỗi nhiều, chỉ giảm ba năm, mà cơ sở đã rất là vững vàng, nghệ-nghiệp đã rất là phát đạt, mình chỉ biết khen người ngoại-quốc có tư-bản có thương tài, dám mạo hiểm đi xa để tranh lợi-quyền về nghề thương-mại; chớ có xét đâu rằng những hàng hóa họ tải sang, biết bao nhiêu kiểu mới thức lạ, đều là lựa những thứ cần thiết mà lại chế theo cho vừa ý người dùng, cho nên mối hàng càng ngày càng đông, đồ hàng càng ngày càng chạy.

Ở nước ta trong khoảng hơn mươi năm nay, người ta cũng đã biết chuộng nghề thực-nghiệp, nhiều nghề cũ sửa đổi lại mà tiến-bộ cũng đã khả quan, nghề mới thì xuất hiện cũng đã nhiều đồ mới lạ, đó cũng thật là một điều đáng mừng cho tiền-đồ nước nhà đó. Nhưng mà xét cho kỹ ra, người lo về công-nghệ thì lại ít, mà người đua về thương-mại thì lại nhiều, hoặc là vì tư-bản ít mà mưu-kế mục tiền, hoặc là vì nghề-nghiệp ít mà cắp dường sinh-kế, cho nên thấy nghề gì lợi thì đua nhau làm, tranh lợi của nhau, cướp nghề của nhau, không kịp đo trước dẫn sau, suy hơn tính thiệt, buôn như thế thì chỉ có cái danh là buôn, tài gì cho khỏi thất bại, vì thế thường thấy nay hiệu này cáo cùng, mai hàng kia đóng cửa, người Nam mình vẫn chưa chen vai vào trong chốn thương-chiến kịch-liệt đời nay; thế lại chẳng đáng lo cho đường kinh-tế của nước nhà lắm sao ?

Nước ta hiện bây giờ hằng năm đã có cuộc hội-chợ, để có nơi phô trương kiểu mới thức lạ, lại còn cuộc đấu-xảo nọ, hội đấu-xảo kia, không mấy năm là không có, người mình trước tưởng hãy nên lưu tâm về nghề chế-tạo, rồi lấy công làm thể, lấy thương làm dụng, công-nghệ đã tiến-hóa, rồi thương-nghiệp cũng nhân đó mà mở mang, lợi quyền nhắc cũng ngày thu lại được. Người đồng bang ta nghĩ sao ?

H. T. B.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 6 và 7 Décembre 1923

Tòa nội-các nước Đức

Nghị-viện nước Đức ưng chuẩn bản luật ấy-quyền cho tòa nội-các, nhưng có thêm một khoản nói về việc đặt hội-đồng có mười lăm hội-viên, là đại biểu của các chánh đảng, để đồng-lao cộng-tác với tòa nội-các. Đảng Quốc-dân và đảng Cộng-sản bỏ phiếu phản đối. Đảng Cộng-sản lại khởi xướng lên một khoản tỏ lòng không tin cậy chánh-phủ.

Đảng Xã-hội tuyên bố rằng đảng ấy không nhận trách-nhiệm về các việc của chánh-phủ thi-hành. Đảng Quốc-dân không tỏ lòng tin cậy tòa nội-các, vì tòa nội-các này cũng giống hệt như tòa nội-các trước.

M. Hollein, về đảng Cộng-sản công-kích MM. Krupp, và Stinnes, rằng các nhà ấy làm lại bọn thợ thuyền để đỡ lợi và đã mua các công-cuộc của nước Mexique và nước Hoa-kỳ.

Việc trong hạt trù-bình

Ngày 5 decembre các quan trù bình lại kỳ giao-ước với nhiều hiệu nữa. Số than của các hiệu ấy sẽ được tới bốn triệu tấn, và các hiệu ấy phải nộp một triệu quan tiền thuế. Chỉ còn có hai hiệu *Monteenis* và *Mansfeld* là chưa kỳ giao-ước mà thôi. Số than của các hiệu đã kỳ giao ước tính được chín mươi nhăm phần trăm số than tổng-cộng. Số tiền thuế trước kia còn thiếu chưa nộp, đến nay các hiệu ấy phải nộp tính ra là 15 triệu quan. Các xưởng đã lục tục lấy thợ vào làm. Các xưởng ở Hoesch và ở Dortmund trước dùng 11.000 người thợ, nay đã lấy vào đủ số như cũ. Một cái lò đúc sắt đã đốt lửa. Trong ba tuần lễ nữa thì các lò đều đốt lửa cả.

Giải thưởng Nobel

Tin Christiania. Trong năm 1923 không phát thưởng Nobel về việc tân trợ cuộc hòa-bình.

Vua nước Ba-tư tại Paris

Quốc vương nước Ba-tư đã đến yết quan Giám-quốc và quan Giám-quốc đã đáp lễ.

Hội-đồng Quốc-tế coi việc đồng lao cộng-tác về đường trí-thức

Ngày thứ tư mới rồi hội-đồng Quốc-tế coi việc đồng lao cộng-tác về đường trí-thức, do hội Vạn-quốc dựng nên, đã họp kỳ hội-đồng thứ ba tại Paris M. Bergson, có chân trong Hàn-lâm viện Đại-pháp chủ tọa. Hội-đồng bàn về sự trao đổi các xuất-bản-vật. Quan thủ-tướng Poincaré có đặt tiệc khoản đãi các ngài.

Tại hội-đồng Bồi-thường

Hội-đồng Bồi-thường chưa có lại cáo gì cho các báo-quán về nước Đức mộ thải ở Hoa-kỳ. Song báo *Les Débats* có nói : Ta có thể đoán được rằng nước Pháp và nước Bỉ sẽ phản đối việc lấy tài sản của nước Đức để chi vào cái trái-khoản ấy trước tiên, thứ nhì thì để chi vào phi-khoản của các đạo quân trù-bình, thứ ba mới đến chi vào số bồi-khoản.

Việc tu-phục các miền bị tàn phá

Các báo có đăng những tin sau nầy về việc tu-phục các miền bị tàn-phá. Trong 22.900 cái công-xưởng bị hư-hỏng hay hủy hoại, hiện nay đã tu-phục được 20.000 cái, 2.912.000 hectares ruộng nương, nghĩa 88 o/o ruộng nương bị hủy-hoại, hiện đã giồng giọt được. 598.000 nóc nhà đã tu-chỉnh xong. Tuy rằng còn phải tu-chỉnh 143.000 nóc nhà nữa, nhưng nhân-dân đã được đông-đúc như cũ. Về công-việc tu-phục ấy tính đến ngày 31 décembre nầy, nước Pháp phải tạm ứng về khoản bồi-thường hơn bảy chục nghìn triệu, và lại phải tạm-ứng ba mươi nhăm nghìn triệu để chi khoản trợ cấp cho các nhà bị hại về cuộc chiến-tranh.

QUẢ BOM TO NHẤT XƯA NAY

Quân-nhu-bộ nước Mỹ mới chế ra một quả bom rất to, xưa nay chưa từng có. Quả bom ấy tính cả ống dẫn hỏa, nặng đến 4.300 boòng, chứa thuốc nổ 2.000 boòng, dài đến 13,02 thước Anh.

Mới rồi đây đã nem thử ở phía tây thành Hoa-thịnh-đốn, phi-cơ bay lên trên không cao đến 4.400 thước Anh, rồi ở trên ấy ném quả bom xuống.

Cứ theo báo nước Mỹ nói, thì nơi quả bom nêm xuống, đất lõm xuống sâu đến 20 thước Anh, chung quanh nổi cao 5 thước Anh. Phi-cơ ở trên không vì quả bom nổ mạnh quá, bốc vọt cao lên 20 thước Anh nữa. Cứ-vì nơi quả bom nổ đó vừa một dặm Anh đều bị phá hoại cả.

Tin Trung-hoa

Ngày 30 novembre 1923

Liên-quân thắng trận

Liên-quân (quân đội về phái Tôn-Văn) lại lấy được Thạch-long và Chương mộc-đầu.

Liêu-trọng-Khải trốn đi

Liêu-trọng-Khải bỏ chức quan chạy ra Hương-cảng.

Công-sứ Bỏ-đào-nha đối với việc bảo-hộ thiết-lộ

Quan Công-sứ nước Bồ đến hỏi Ngô-dục-Lân, việc bảo-hộ thiết-lộ đã có phương pháp khởi liệu chưa. Ngô trả lời rằng xin để mấy ngày nữa sẽ giao. Nội-các hội nghị.

Xuyên-quân bàn lên đánh Hán khẩu

Hàng-khắc-Võ (coi quân đội Tứ-xuyên) thấy Ba-đông chưa lấy được, lại bàn hợp các quân-đoàn sang đánh Hán-khẩu.

Tin Bắc-kinh

Nội-các khai hội, bàn việc bảo-hộ thiết-lộ, điều bắt hai quân đoàn, giao cho Đường-tại Lễ chỉ huy.

Quân Tứ-xuyên và quân Tương-hồ vẫn về quyền Ngô-bội-Phu chỉ huy

Quốc-vụ viện đánh giây thép cho Ngô-bội-Phu và Tiêu-diệu-Nam rằng trong khi việc chiến-tranh ở Tứ-xuyên và Tương hồ chưa xong, thì binh quyền mấy tỉnh ấy vẫn giao cho Ngô quản lĩnh.

Quốc-vụ-viện bàn thi hành hiến pháp

Quốc-vụ-viện hội nghị định ngày thi hành hiến chánh. Có quan-chế nào không hợp với hiến-pháp mới, lại giao Nội-các nghị lại.

Hoàng-Phu nhận chức giáo-dục bộ-trưởng

Tào-Côn có ý khuyên Hoàng-Phu làm chức giáo-dục bộ-trưởng. Hoàng nhận chức rồi, Tào liền giao cho 150.000 đồng bạc để chi phát cho các học-đường.

Lâm-Hổ lại kéo lên Quảng-châu

Lâm-Hổ muốn theo đường Long-nhân-Đông đi thẳng đến đánh Quảng-châu, bị Dương-hi-Mẫn (liên quân chỉ huy-sử) đón đánh ở Sấu châu-Lĩnh, Lâm phải kéo quân lui.

Lưu-chi-Lục dinh đánh úp Ma-tinh-lĩnh

Phi-cơ đội thám về báo rằng Lưu-chi-Lục phái một đội quân đi qua Hứa-huyện sang đánh úp Ma-tinh-lĩnh. Dương-hi-Mẫn được tin báo, đã phái hai quân đội Điền tỉnh sang Ma-tinh-lĩnh dự bị nghênh địch.

Quân Phúc-kiến thắng trận

Có tin đồn rằng Lý-diệu-Nam (Phúc-kiến quân đoàn trưởng) đã lấy lại được Tăng-thành, và lấy được hơn 500 khẩu súng nữa.

Quân Dự-chương đến hội chiến

Phân dục-Tú (Dự-chương quân đoàn trưởng) đem quân đội hơn 3000 người sang Quảng-đông yết kiến Tôn-Văn, rồi phụng-mệnh soái phủ, kéo quân đội sang Đông-giang hiệp đồng với quân Điền tỉnh hội chiến.

Trình-Tiềm đi vỗ về quân-sĩ

Trình-Tiềm (quân chánh bộ trưởng) phụng mệnh soái phủ, chỉnh bị phẩm vật, đi xe ô-tô sang Sa-hà và Bạch-vân vỗ về quân-sĩ.

KHOA TẬP-BƠI Ở NƯỚC ANH

Theo như một bản tờ trình mới đây của bộ Học-vụ nước Anh thì trong năm 1922 số học-sinh ở các trường sơ-đẳng đã học bơi công được 20.000 người con trai, và 1.000 người con gái. Ngoài số học-sinh học bơi ở các trường sơ-đẳng ấy, lại còn 100.000 đứa trẻ nữa từ 11 đến 14 tuổi, tập bơi ở các nơi khác nữa, mà việc luyện-tập đều được kết quả tốt tươi cả. Mỗi đứa tập bơi độ 24 buổi. Bao nhiêu con trẻ xét ra không có tật bệnh gì đều phải dự một cuộc thi bơi. Bơi một quãng dài độ mươi thước, trong một cái bể cạn nước sâu vừa tầm con trẻ. Thi xong có phần làm từng thứ hạng : *ưu, bình, thứ*. Những đứa trẻ về ưu hạng lại đem luyện thêm, để đặt những cuộc thi bơi rất vui.

MỘT NGƯỜI SÉT-TY HÀ-LAN

tham-dộc chẳng kém gì bọn sét-ty đa vàng

Một người sét-ty Hà-lan mới phải bắt ở Paris về đô hạ-tuần tháng octobre mới rồi. Trong bọn sét-ty xưa nay it ai tham độc bằng người ấy. Người ấy tên là Abraham Rapoport vốn là người Hà-lan sang trú-cư ở nước Pháp. Nhờ về cuộc chiến-tranh mới rồi, người ấy kiếm được một cái vốn to, liền quay ra làm nghề sét-ty để hút máu hút mủ của những người túng nhỡ. Các nhà buôn bán ai túng tiền, đến hỏi vay, bắt liền bảo :

Tôi cho ông vay, tất tôi phải cần thận, cho khỏi ngài về sau. Nếu ông muốn vay bao nhiêu, thì ông biên số tiền và ký vào giấy này. Đoạn ông lại ký cho tôi một cái séc cũng một số tiền đúng trong văn-tự, mà đề ngày tháng lùi lại ba tháng.

Người đến vay thấy câu ấy thường nói :

— Nhưng tôi không có tiền ký ở nhà bằng, thì biên séc thế nào được.

— Không cần, vì khi ông đến giả tiền, tôi sẽ giao séc giả lại ông kia mà.

Người vay thấy nói thế, thường nhầm mắt ký liều.

Bây giờ bác sét-ty mới lại hỏi :

Ông bán gì. Ông bán tơ lụa có phải không ? Tiền này không phải là của riêng của tôi, nhưng là tiền của người ta giao cho tôi cho vay. Ông phải có vật gì ký làm cần bảo-lĩnh mới được, ông phải mang một số hàng đáng giá tiền ông vay đến ký ở đây, khi nào ông giả tiền thì tôi sẽ giả lại ông.

Người túng tiền bảo thế, nào mà chẳng phải nghe, thường phải ưng thuận tất cả các khoản, mới vay được một hạn ba tháng, lãi 6 hay 10 phần.

Độc-giả nghe chuyện đến đây, thực chưa thấy gì là tham độc lắm nhỉ. Phải, nhưng đến lúc người có nợ đến giả tiền mới biết cái độc của anh ta. Thực thế, đến lúc giả cả vốn lẫn lãi rồi, anh ta mới giở giọng.

Ông còn nợ tôi cái số tiền trong giấy séc này nữa. Ông phải giả tôi ngay lập tức, không có thì tôi sẽ kiện ông về tội không có tiền ký ở nhà bằng mà dám biên séc cho người ta để lấy tiền. Sáu tháng tù. Tội ấy sáu tháng tù. Mồm nói, tay liệng mở luật ra, rồi lại đưa những bản án xử những người mắc bẫy của hắn cho xem. Nếu người đi vay cứng không nghe, hắn liền đem giao cho thầy kiện. Xưa nay đã nhiều người mắc mưu của hắn, mãi đến tháng trước đây một nhà buôn tôi thôi với hắn phải ra tòa, may được thầy kiện khéo phân giải, tòa mới rõ chuyện ra là bị kẻ tham độc đánh lừa. Nhà buôn ấy vay có 50.000 quan phải gửi 177.000 quan tiền hàng, và phải làm một cái văn-tự nợ 92.000 quan, và một cái séc cũng bằng nhiêu quan, mà cũng không có tiền gửi nhà bằng. Từ khi cái gian mưu của bác sét-ty ấy bị lộ ra, nhiều người khác cũng có đơn kiện, nên anh sét-ty thâm độc ấy đã phải tổng giam để xét án.

Hội-đồng Chính-phủ

Bài diễn-văn của quan Toàn-quyền Merlin

Bài diễn văn của quan Toàn-quyền Merlin đọc tại buổi khai hội-đồng Chính-phủ ngày thứ sáu mới rồi cả thảy ba mươi nhăm trang, xin tóm thuật ra như sau nầy :

Trước nhất quan Toàn-quyền cảm tạ các quan chức cùng nhân dân Tây Nam đã đem lòng tin ái mà boan nghênh ngài từ khi ngài hãy còn ở Paris cho đến khi ngài sang nhậm chức ở Đông-pháp. Ngài mới đến cõi Đông-pháp lần nay là lần đầu nhưng trong năm mươi năm giới nay, ngài đã từng cầm quyền chính tại nhiều thuộc địa, nên về việc hành-chính tại các thuộc địa ngài từng trải đã nhiều, mà các quan chức hành-chính ở bản xứ lại có sự từng trải riêng về xứ nầy, vậy quan Toàn-quyền rất mong rằng ngài cùng các quan chức sẽ cùng nhau đồng lao cộng tác để mưu những điều hay điều ích, mà bao giờ ngài cũng sẵn lòng thành thực, cẩn thận, nhiệt thành đối với các quan chức và đối với mọi việc.

Ngay từ khi ngài mới ở dưới tàu bước lên bờ cõi xứ nầy, ngài đã quyết chí đi kinh-lược hết mọi nơi, để giao tiếp với nhân dân, cho am hiểu sự tình mọi việc. Ngài đã đi thăm xứ Cao-mên, xứ Nam-kỳ, xứ Trung-kỳ, và một phần xứ Bắc-kỳ. Trong khi ngài đi kinh lược các nơi, ngài đã được rõ cái mối phồn-phú của xứ nầy, nào nông-sản, như thóc gạo, cao-su, cà-phê, mía, chè, bông vân vân... nào khoáng-sản như than, sắt, thiếc, kẽm, vân vân... Tài sản đã nhiều, mà nhân dân cũng lại đông. Ngài lại chứng nghiệm rằng các quan chức cùng các nhà công thương, các nhà đồn-điền thật ra cũng gắng sức để làm cho các tài sản mở mang thêm ra. Cái kết quả được tốt tươi như kia, thực lại rõ rệt cái công trạng lớn lao của những bậc tiền nhân như đức cha d'Adran, ông Jean Dupuis, ông Francis Garnier, ông Henri Rivière, các quan thủy đô đốc, các quan lục quân đại tướng, cho chí các hàng thủy binh bộ binh trong buổi chinh phục xứ nầy, rồi lại là công trạng của các nhà chính-trị như ông Paul Bert, ông de Lanessan, ông Paul Doumer, ông Albert Sarraut. Mà cả dân-tộc Việt-nam kia cũng đáng ngợi khen lắm, lúc buổi đầu vì không hiểu ta, không biết ta, nên đã ra cũng kháng-cự ta, nay đã đem hết lòng giúp công giúp sức với ta. Người Việt-nam bực thường dân thì biết chịu thương chịu khó, mà bang thượng lưu thì có chí : thức mở mang. Dân Cao-mên cũng là một dân có nhiều đức tính tốt, và có một cái lịch-sử lớn lao. Trong khi ngài đi kinh-lược ở Cao-mên và Trung-kỳ, được Khải-định và vua Cao-mên đối tỏ lòng thân-ái với ngài và biết ơn nước Pháp

lắm. Ngài tiếc rằng ngài chưa có dịp đi tới miền thượng du Bắc-kỳ, và nước Ai-lao, ngài định đầu năm sắp tới nơi đây ngài sẽ đi thăm một các nơi ấy.

Đoạn ngài nói đến hiện tình ngoại giao, ngài nói ở trong thực là thái bình mà ở ngoài cũng được yên ổn. Cuộc giao-tế với các quan chức ở biên thùy Trung-hoa thực là hoàn-hảo. Việc canh phòng dưỡng cương giới và đường hỏa xa vẫn được như ý. Tỉnh Quảng-đông dầu có rối loạn, nhưng đất Quảng-châu-loan vẫn được bình-yên.

Cuộc giao-tế đối với nước Xiêm-la, từ ngày ký bản giao-ước năm 1920 về việc tuần phòng sông Cửu-long đến nay lại được hoàn-hảo hơn trước. Cuộc điều đình với Xiêm-la để sửa đổi lại các hòa-nghị về năm 1907, chắc cũng sẽ được êm đềm rốt lọt.

Nước Nhật-bản gặp phải thiên-tai, thì ngay lúc buổi đầu Đông-pháp ta cũng đã góp phần cứu trợ ngay. Hiện đã gửi sang gần được hai triệu quan, quan đại-sứ nước Pháp và chánh-phủ nước Nhật nhiều lần đã tỏ lòng cảm ta Đông-pháp ta.

Đoạn ngài nói đến hiện tình chính trị trong xứ. Công cuộc khai-hóa chẳng những chỉ chăm chút riêng về các nhân dân trung-châu mà thôi, dần dần đã nhờ cập cả đến các nhân dân Mọi ở các nơi hẻo lánh nữa. Mỗi ngày nhân dân càng tỏ ra lòng trung-thành với chính-phủ, thì chính-phủ lại rộng quyền thêm cho tham dự vào việc chính trị. Như mấy năm nay các hội-đồng như hội-đồng quản-hạt, hội-đồng bảo-hộ, các phòng Tư-vấn, các phòng Canh-nông, các hội-đồng Thành-phố, cho chí các hội-đồng hương-hội đã hoàn cải chỉnh đốn lại nhiều; các hội-đồng ấy tổ chức theo một cái tôn-chỉ xứng hợp với trình-độ nhân-dân, mà lúc nào cũng noi theo một cái quan-niệm đích đáng về cái chính-sách Pháp-Việt đề huề, nên dầu đầu các hội đồng ấy cũng gây được kết-quả tốt tươi đẹp đẽ. Các thuộc-địa một ngày một thêm mở mang, và việc chánh trị một ngày một thêm phồn phức, tất dần dần phải đặt nên những hội-đồng có thể lực mà có đủ đại-biểu Tây Nam các hạng, để tham dự vào việc chính trị, mà để giúp đỡ cho các quan thủ-hiến. Lúc buổi đầu thì mọi việc nhà hành chính đều được tùy ý quyết nghĩ, rồi sau mới có các hội-đồng để giúp đỡ cho nhà hành chính trong các việc chính. Các hội-đồng sẽ đứng làm mội-giới để đạt lòng sở vọng của quốc-dân với chánh-phủ và ban bố cái mỹ-ý của chánh-phủ với nhân-dân. Các hội-đồng ấy trần cáo cho chánh-phủ khỏi lầm lẫn trong khi hành chính, và sẽ trợ lực cho chánh-phủ bênh vực các quyền lợi của thuộc-địa muốn thỉnh cầu với chánh-phủ thượng-quốc. Và có các hội-đồng ấy, thì các nhà đại biểu có chân trong hội-đồng sẽ biết việc chính-trị phồn-phức và khó khăn là thế nào, và rõ trong các điều sở vọng của nhân dân điều nào có thể thực hành dần dần được, mà không làm trở ngại đến sự ích lợi chung về đường xã-hội, và về đường kinh-tế. Các hội-đồng ấy thực là một cái trường học chính trị rất tốt vậy. Trước các hội-đồng còn là các hội-đồng tư vấn, rồi sau dần dần cái trình độ của nhân dân cao thêm lên, thì các hội-đồng ấy đổi ralàm các hội-đồng thanh-nghị.

(Còn nữa) N. T. C.

Chuyện kỳ khôi

Chuyện cổ tích

Bếp-tai tướng-quân. — Này, các cậu muốn nghe chuyện cổ-tích thì góp nhau mua cho bì-nhân một hộp thuốc phiện, bì-nhân vừa hút vừa kể cho mà nghe.

Các cậu đều vui lòng mua ngay.

Tướng-quân nằm nghiêng kéo luôn một lúc 6 phát, rồi thủng thẳng nói rằng : « Ngày xưa có một con chuột chui vào hòm vàng cốm, nó thò đầu vào, nó lại kéo đầu ra. . . . !

— Sau thế nào nữa ?

— Nó kéo đầu ra, nó lại thò đầu vào !

« Khè ! khè ! khè ! khè ! tôi trời say quá !

« Thế rồi nó thích quá nó ngủ đi mất ! »

Tướng-quân ngáy o ! o !

Từ sơn

CÁI CHẤT TRÁI ĐẤT THẾ NÀO

Gần đây có hai cái học-thuyết mới phát-hiện, nghiên-cứu về cái chất quả địa-cầu : một là cái học thuyết của ông Hobbs, giáo-thụ trường đại-học Michigan ; ông nói nội bộ quả địa-cầu là một cái hạt toàn chất ngũ-kim cả, ngoài có một lớp đất sét dày 40 cây số, lại ngoài nữa mới là lớp vỏ ta ở đây. Một là cái học-thuyết của ông Washington giáo-thụ học-viện Carnegi ; ông nói các lớp đất chân người ta đâm lên đây là một thạch-tầng khinh chất, dưới thạch-tầng là một cái hạt ở chính giữa, bao-hàm các thứ chất như kêm, thiếc, bạc, đồng v. v. Lại sâu vào một tầng nữa thì là thứ loài kim quí cả.

Cuộc thi thơ

Của Noé-thị-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MCCLXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu hương đưa ngát Nhị Nùng.
Lý trước gây nên nền đạo-mạch,
Lê sau thêm tỏ lối văn-phong.
Nhà vàng đã dẫn lần hồn vượng bá,
Bia đá còn nêu giống Lạc Hồng.
Bao quản gió mưa Tân Hán cả,
Cùng tường đây vẫn vững như đồng.

MCCLXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thấy miếu còn đây nhớ Lý-công.
Lễ nhạc ba triều Nùng Nhị rạng.
Thi thư một lối Bắc Nam chung.
Tây-hồ Trấn-vũ nương mùi xạ,
Hoàn-kiếm văn-xương tựa hồng hồng
Miếu mạo nguyên xưa phong cảnh [mới,
Khí thiêng quanh quất với nam-phong

Phạm-tài-Dị
Tổng-sư làng Hào kiệt, Nam định

MCCLXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ai trông cũng sảo lòng.
Để bà trước sau ba cuộc trải,
Thành hiền nam bắc một nhà chung
Soi qua tu phế gương Tân Hán.
Bao cả tinh hoa giống Lạc Hồng.
Về học đủ khi chen sắc mới,
Vẫn sâu dòng Nhị ngất non Nùng.

MCCLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu lâu dài vời núi sông.
Ngọn lửa tiên triền còn được mãi,
Mùi hương tiên thánh để thơm chung
Nhị Nùng phấp phới mây kim cổ,
Hồng Lạc bao la bút hóa-công
Tường cũ cao kiến nhà quốc-túy.
Trời che đất chở để người trông.

Phạm-văn-Soạn
Làng Hào-kiệt, Nam-định

Tin sau cùng

Việc bảo cử nghị-viên ở nước Anh

Cứ như tin tức sau cùng ở Londres gởi đến thì kết-quả cuộc bảo cử nghị-viên ở nước Anh như sau này :

Chánh-đảng Bảo thủ được : 249 chân
Chánh-đảng Lao-động được : 180 »
Chánh-đảng Tự-do được : 150 »

Đảng Bảo-thủ kém mất 5 chân. Xem chừng như quốc-dân nước Anh không phục cái chánh sách của đảng Bảo-thủ.

Đến ngày thứ hai này tòa Nội-các sẽ hội-nghị. Trong tuần lễ sau, đảng Bảo-thủ sẽ hội-nghị để bàn việc.

Nếu M. Baldwin từ chức thì M. Ramasay Macdonal về đảng Tự-do sẽ lập lòn nội-các.

Cái nạn thủy-lao ở nước Ý

Các sông con tràn lên. Sông Tibre nước lên to lắm. Người và vật chết nhiều.

Việc hãu quốc Bavière

Tòa nội các xứ Bavière đương rục rịch từ chức.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 21 độ
15 giờ 23 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 25.

Tin tàu. — Tàu *Sikiang* khởi-hành ở Tourane ngày 7 décembre 1923, hồi 20 giờ. Tới Haiphong sáng sớm hôm 9 décembre.

Tàu *Hoedic* chiều hôm nay hồi 17 giờ sẽ tới Ô-cấp (Cap-Saint-Jacques) có mang 17 túi thư ở Singapour và 2 túi thư ở Marseille sang.

Hội đồng Chính phủ. — Buổi khai hội-đồng Chính-phủ ngày 7 décembre, quan Toàn-quyền Merlin có đệ về bộ Thuộc-địa bức điện-tín sau này :

Hội-đồng Chính-phủ khai hội-đồng sáng hôm nay hồi 9 giờ. Sau khi quan Toàn-quyền đọc bài diễn-văn thì ông Hội-trưởng hội-đồng quản-hạt Nam-kỳ Fays có trình Hội-đồng bức điện-tín sau này, được hội-đồng đồng-thanh công nhận :

« Hội-đồng Chính-phủ họp kỳ thường-niên, xin nhờ quan Thượng-thư Thuộc-địa chuyển lên Dân-quốc chính-phủ tấm lòng thâm mộ của Đông-dương đối với nước Pháp cũng Cộng-hòa chính-thể, chuyển lên quan Thủ-tướng Poincaré tấm lòng ân nghĩa và lin miến của Đông pháp đối với ngài vì sự tu phục lại nước Pháp được thành công một cách rất vẻ vang và là việc mà ngài đã đem hết cao kiến hết nghị lực ra mà theo đuổi mãi.

Hội-đồng lại nhờ quan Thượng-thư Thuộc-địa nhận lấy tấm lòng ghi nhớ vô hạn của nhân dân Đông-dương đối với quan Toàn-quyền Albert Sarraut cũ của xứ này »

RẺ GIÁ THỰC CAO

Quốc-trái bất cứ năm nào, hạng nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN
Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise
2059 *39, Phố hàng Quạt, Hanoi*

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố họp tối thứ năm trước, ngoại-giả những vấn-đề tài-chính, thì có bàn đến những việc này :

Ông hội-viên de Louvencourt xét về việc tài-chính thành-phố, có đồng ý với ban tài-chính xin giảm bớt những người làm ăn lương của thành phố đi, vì hiện bây giờ đông quá, ngay như một sở Địa-chính của thành-phố mà đông đến 63 người. Sau khi đã hỏi ý kiến các ông hội-viên ta thì M. de Louvencourt lại xin bãi cả những phố-trưởng đi. Quan Đốc-lý trả lời rằng sở Địa-chính nhiều người làm là vì hiện đang phải họa-đồ trong thành-phố, chứng đến cuối sang năm xong thì không cần phải dùng đến bấy nhiêu người nữa, còn như các phố trưởng thì năm 1919 hội quan docteur Le Roy des Barres sung chức ủy-viên thành-phố cũng đã có xin bãi, song le hội-đồng không thuận là vì xét ra phố-trưởng cũng được việc cho thành-phố lắm, và cứ để những chức ấy cũng không tốn-phí cho thành phố là mấy.

Muốn cho công-quĩ thành-phố được nhiều thêm lên, ông Je Louvencourt lại bàn nên để cho việc làm xe cho thuê được tự-do như ở Haiphong và đừng hạn chế cái số là bao nhiêu. Như số xe ở Hanoi, nhất là xe cao su không đủ dùng cho hành-khách, nếu nay cứ cho tự-do thì tiền thuế của thành-phố tất là thêm được nhiều. Quan Đốc-lý đáp lại rằng việc ấy ngài sẽ xét sau. Ông hội-viên Sicard bác lẽ ấy, nói rằng chẳng phải là cho xe được làm tự-do mà các phố đều sẽ có xe đủ dùng đâu, dù làm thêm bao nhiêu thì xe cũng cứ tụ cả vào những đường phố đông đúc. Quan Đốc-lý cũng đồng ý với ông hội-viên Sicard.

M. Delamercie có gởi giấy xin trụng việc hát tuồng về vụ sang năm định đem sang một phường 68 đào kép, hát tại Bắc-kỳ 4 tháng và Nam-kỳ 2 tháng. Về việc ấy thì M. Delamercie xin trợ cấp là 4 .000 đồng. Hội-đồng bác cái giấy xin ấy.

Quan Đốc-lý Mourroux trình Hội-đồng rằng các số tiền gửi cho con nuôi của thành-phố là xã Hauvinê thì cộng đến nay được 17 vạn 8 nghìn 534 francs 6 centimes.

Các bà phước ở nhà thương Saint-Paul có xin giảm tiền đèn điện và máy nước. Hội-đồng không thuận sợ rằng thành lệ về sau, nhưng lại cấp cho nhà thương ấy 250 đồng cũng gần bằng cái tiền điện, tiền nước đã phải trả.

Còn việc Bédat thì Hội-đồng cử MM. Sicard và de Louvencourt lập tiểu hội-đồng có quan Đốc-lý làm hội-trưởng để điều-đình thỏa thuận với M. Bédat.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) học vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 ; 20

Hai cuốn sách. — Mới đây Soái-phủ xứ Nam-kỳ có xuất-bản hai cuốn sách nói về xã-hội vệ-sinh. Một quyển lược khảo về bệnh dịch trâu bò của M. Louis Brondin giám-đốc viện Pasteur Saigon soạn ra, và một quyển dạy về phép nuôi con của quan y-khoa tấn-sĩ Louvau soạn ra. Hai cuốn này là bản dịch ra quốc-văn ta, dùng những lời lẽ bình-dị dễ hiểu, là có ý khiến cho toàn thể xã-hội người Nam mình ai ai cũng hiểu biết được những điều thường thức ở trong, chính là cái yếu-điểm mà người mình xưa nay vì không học không biết phải chịu bao nỗi thiệt thòi tệ hại về những việc đó.

Hai cuốn đó có chia ra từng đoạn rất phân minh : Bệnh dịch trâu bò thì nói về cái cần nguyên và cách truyền nhiễm cùng cách phòng giữ ra làm sao ; phép nuôi con thì nói về cách cho ăn cho bú và trồng trái nên thế nào, nói tóm lại là dạy phải biết cách nên giữ gìn cẩn thận, nhất là sự sạch sẽ. Hẳn nhiên người đã từng xét biết ra rằng bấy lâu nay trong nước ta cứ mỗi năm cái số trâu bò chết dịch kể cũng khá nhiều, mỗi khi phát xuất ở địa phương nào thì các nông-gia rất là khủng-hoảng, rồi nông vụ vì đó mà kém thua ; thảm hại nữa là cái số anh-nhi vì cha mẹ không biết cách nuôi, nên nỗi phải chịu những chứng bệnh sài ngay hiểm mà chết đi cũng không phải là ít, những cái hại đó có phải vì sự xã-hội vệ-sinh còn khuyết điểm mà gây ra đó không ? Vậy nay bản quán xin vui lòng giới-thiệu hai cuốn sách này, mong rằng quốc-dân ta nên lưu ý tới.

TẠI RẠP CHỚP BÓNG PATHE
Cạnh đền Bà-Kiệu

Chương-trình từ thứ sáu 7 đến thứ năm 13 décembre 1923

GONZAGUE
Hài-kịch phân làm 3 đoạn

Rất vui ! ! !

Buồn cười vỡ bụng

Đấu-xảo hội Khai-trí. — Xin nhắc lại rằng Đấu-xảo hội Khai-trí đến chiều ngày mai chủ-nhật thì tan. Các báo đã đăng trình-trình các cuộc du-hí ngày mai, tức 2 giờ đến 7 giờ tối. Các cuộc này cũng vui như hai chủ-nhật trước. Sẽ có đấu võ lấy, rút số, đàn-địch, ca lý, đố thai, trống-quân, bày các con giống dị-kỳ v. v. Ai đã đi xem mấy lần trước biết Hội sắp đặt vui là dường nào, chắc lần này lại đến xem nữa. Còn ai ở xa, ở gần, chưa kịp đến xem thì mai tất thể nào cũng đến, còn ở đến buổi ấy nữa là tan.

Cuộc Đấu-xảo hội Khai-trí, mở đã hai tuần lễ nay, ngày nào cũng mấy trăm người vào xem, ngày chủ-nhật tới mấy nghìn người. Người qui-quốc cũng những tay sành mỹ-thuật đến lấy làm khen lắm, cho là Hội khéo kén chọn. Tuy đồ bày có ít mà loại đồ lọc-lõi cả, đồ tổ cái tài khéo của người Nam mình. Có người không biết nói rằng ít đồ không bằng Hội-chợ. Cái đó đã cố nhiên rồi, vì Đấu-xảo không phải là Hội-chợ, Hội-chợ là cái chợ bán hàng, Đấu-xảo là chỗ đua tài đua khéo, không thể có nhiều được, không thể chống chất cho chật nhà được. Chỉ một vài cái thật có đặc sắc cũng đủ tỏ được cái tài tình của người chế-tạo và bằng trăm bằng nghìn những đồ khác làm ra từng năm, từng mới. Người đi xem phải biết phân biệt vậy. Ai muốn sắm đồ nên đi Hội-chợ, ai muốn thưởng đẹp nên đến hội Khai-trí, nhưng phải kịp đến cho mau, kẻo tối mai là tan cuộc rồi. Hội K. T. T. Đ. lai cảo.

* * *

Hội Khai-trí đã định xong những giải thưởng cho các nhà có đồ đấu-xảo rồi. Danh sách các nhà được thưởng kê thứ tự như sau này :

Đồ gỗ

M. Ng-văn-Giêm tức Phúc-mỹ, rue Dieulefils, Hanoi.
M. Ng-long-Hưng, trường Kỹ-nghệ, Hà-đông. Hai ông này được thưởng ngang nhau.
M. Đào công-Cang, làng Thiết-trug, Bắc-ninh.
M. Ng-văn-Chung, 64, rue Jules Ferry, Hanoi.

Đồ sơn

M. Đinh-văn-Thuận tức Phúc-lợi, route de Huế, Hanoi.

Đồ tam, khí

M. Ng-ngọc Khuê, ở biệu Vĩnh-thái 39, rue des Tasses, Hanoi.

Đồ chạm khắc

M. Ng-đức-Thục, giáo học trường Kỹ nghệ Hanoi.
M. G. Khanh 34, rue de Takou, Hanoi (Bronze).
M. Ng-đức-Thân, làng Sơn-đông, Hà-đông.
MM. Nguyễn-bá-Chính & Cie, làng Thanh-trì, Hà-đông (tượng đất nung).

Đồ đăng-tên

M. Ng-văn-Tuynh, làng Hạ-hội, Hà-đông.

Đồ chạm ngà

M. Phạm-v-Đinh, trường Kỹ-nghệ Hanoi.
M. Phạm-v-Xiêm, trường Kỹ-nghệ Hà-đông.
M. Vũ-văn-Tích ở hiệu Đào-huồng, Mai, Hanoi.

Gấm

M. Đỗ-văn-Nho, Hà-đông.

Tranh vẽ

M. Ngô-đăng-Đinh.
M. Phạm-văn-Kế, Ecole des Arts appliqués, Hanoi.
M. Trần-văn-Lộc, Ecole des Arts appliqués, Hanoi.
M. Ng-xuân-Lợi, Ecole des Arts appliqués, Hanoi.
M. Hoàn-Văn, rue du Coton, Hanoi.

Vẽ dầu

M. Trần-Phèn, Hanoi.
M. Nam-Sơn, Hanoi.

Đồ sừng

M. Đỗ-v-Tham, Atelier de Hà-đông.

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương tâm đệ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tenia, Fez, Rabat. Casablanca Port-Said (Ai-cập). Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lận, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

Chuyên trị về ngoại-khoa tại bệnh viện Tenia, Fez, Rabat. Casablanca Port-Said (Ai-cập). Huế.

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 52, GIÁY nói số 236
3025.

Lối văn tả người trong truyện Kiều. — Đúng 8 giờ tối hôm thứ năm 6 décembre vừa rồi, ông Dương-quảng-Hàm đã nói chuyện về « lối văn tả người trong truyện Kiều » tại hội Trí-tri. Các hội-viên đến nghe rất đông, cũng là mảng danh ông Hàm nào mà một nhà Tây học chín chắn, và cái đầu bài lại là một đầu bài khó mà ai ai cũng thích nghe cả.

Trước hết ông Hàm giảng dẫn cái lời văn tả ra làm sao, tả người thế nào mới là khéo. Ông cũng tụng cái biệt tài của nhà thi-sĩ La Bruyère, về lời văn tả này. Sau ông nói đến lối văn tả đối với một nhà tiểu thuyết, thì lại có khác, cái phạm vi có rộng rãi hơn. Thế là ông đi vào ý chính của bài là trích-dọc lên những câu văn tả nghe chan chát của cụ Nguyễn-Du về từng vai một ở trong truyện Kiều : bóng dáng anh Mã-giám-Sinh, tính nết chàng họ Thúc, cái nhan sắc, cái tài hoa, cái tâm lý, cô Kiều, v. v. Sau hết ông Hàm cố đem hết tinh thần ra mà chiếu hết cái nết văn tả cái con người Hoạn-Thư, để làm rõ rệt cái đặc sắc, cái giá trị về lời văn tả của cụ Nguyễn-Du. Thật có đoạn nào thính giả nghe lấy làm mê, thì lại, tiếc thay ! vừa hết truyện.

Ông Hàm lồng kết lại, khuyên người nước nhà nên xem truyện Kiều cho lắm, cất công phu ra mà nghiền nghiền một ông văn tuyệt tác thiên thu hất hủ ấy, mà biện người nước ngoài đã lấy làm phục lắm. Như thế thì cái tinh thần anh hoa của nước ta há kém hèn bay sao ?

Ông Hàm nói đến hơn chín giờ thì hết, cử tọa vỗ tay tỏ ý cảm ơn rồi ra về ai ai cũng phải bảo là một đầu bài khó quá.

Thính-giả

Cuộc thi ngựa. — Xin nhắc lại để độc-giả biết rằng đến chủ nhật này Hội đua ngựa sẽ mở cuộc đua lớn, có quan Toàn-quyền và các quan thủ-hiến các xứ đến chứng kiến, và lại có cả phường nhạc nhà binh đến giúp nữa.

Còn ngựa thì có nhiều ngựa ở các tỉnh đưa về thi, cả ngựa ở Trung-kỳ cũng đem ra nữa, như vậy thì rõ là một cuộc vui lắm.

Giá tiền người vào xem chỉ có 0 $ 50, mà các bà đi với đàn ông thì không mất tiền. Kỳ này có nhiều giải, nên phải bắt đầu giải thứ nhất từ 1 giờ 45.

Cuộc rước đèn. — Tối thứ hai trước đáng lẽ có rước đèn, nhưng gặp phải buổi trưới mưa cho nên lại hoãn đến tối thứ hai này. Đám rước sẽ đi qua các đường phố sau này :

Đường Dominé, Amiral Courbet, France, Général Galliéni, Lanbarède, Bobillot, Paul-Bert, hàng Trống, hàng Bông, đường Puginier, Brière de l'Isle, Carnot, Maréchal Joffre.

Các quí-khách đến thăm trường Thể-dục. — Sáng chủ-nhật ngày mai có quan nguyên Thanh-tra Thuộc-địa Salle, và ông chủ bảo *Impartial* ở Saigon đến thăm trường Thể-dục.

Vậy tòa Kiểm-đốc trường ấy có lời bá cáo cùng những ông ngày thường vẫn đến tập và các học sinh được biết và mong rằng sáng mai các ông và các cậu cùng đến cả cho vui và trọng sự thể

Trường Thể-dục lai cảo.

Quan Đốc-tơ Bi-co-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh rét thường, cảm và ngã nước, các bệnh lậu, giang mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Gà, số nhà 32, Hanoi dây nói 214 .

Quan Đốc-tơ có ở nhà cho người đến, người ốm đến xem, ai cần lại hỏi. 2062

Cuộc hát trống quân tại hội Khai-trí. — Ngoài những cuộc vui mở tại vườn hội Khai-trí, ngày mai lại có cuộc hát trống quân như chủ-nhật trước, có Hai-Thanh và MM. Hai-Long, Ba-Mẫu lại ra giật giải thưởng, kỳ này nghe như to hơn lần trước. Hát trống quân xưa nay ta cứ lấy làm khinh thường, nhưng nghĩ ra thật là lý-thú lắm, vì có gì tài cho bằng hai bên nam nữ ứng khẩu đối đáp nhau bằng văn thơ không ? Các qui-quan đến nghe cũng phải lấy làm ngợi khen cái trí minh-mẫn của mấy người ứng đối được mau như thế, mà lại ứng đối bằng những câu có vần. Mấy lần trước, trời cứ nhè vào chủ-nhật mà mưa sụt sùi mãi, vậy mong rằng chủ nhật này sẽ được tạnh ráo như mấy hôm nay thì những cuộc vui của hội Khai-trí sẽ được thập phần hoàn-hảo

P. lai cảo

Tòa án Đại-hình. — Hôm nay tòa án Đại-hình xử những việc sau này :

Đêm hôm 31 Mars 1923 rừng cấm số 90 ở mạn Sơn lập (Quảng-yên) thấy cháy, đến sáng hôm sau lửa bén cả sang rừng số 92. Hai cái rừng ấy toàn những cây thông, cháy thiệt hại rất nhiều. Sở Kiểm-lâm xét ra thì có người đốt chứ không phải là tự nhiên cháy.

Khi xét thì bắt được tên phạm là Phạm-v-Vượng tức Neo. Hỏi nó nhận ngày hôm 31 Mars có vào rừng số 90 lấy nhựa thông, mãi đến hồi 6 giờ chiều đem đi bán. Đến 8 giờ tối lại lộn vào đốt rừng. Ký dịch lăng tên ấy khai-là tên ấy hay uống rượu và có chứng điên.

Theo như giấy của quan thầy thuốc khám thì tên Vượng xưa nay hay rượu chè. Vì lúc tên ấy say rượu, mất trí khôn nên làm bậy như thế. Tuy vậy mặc lòng, tòa xét xong kết án phạt tên Phạm-v-Vượng phải năm năm lội đồ.

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bản tại hiệu QUẾ-LÂM
số nhà 20, phố Phúc-kiến
Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ TRẠC
Hàng thực tốt, giá thực rẻ
Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.
2095

Ngạch quan-lại. — M. Đoàn-Ngưng, tri-phủ hạng nhì, thương-tá tỉnh Hải-dương được phép nghỉ 29 ngày tại Hà-đông.

M Hoàng-v-Quí bang-tá huyện Cẩm-khê (Phú-thọ) nay quyền huyện Phù-ninh (Phú-thọ) thay M. Ng-sĩ-Vụ nằm nhà thương.

Ngạch Học-chính. — M. Ng-tiến-Ninh có bằng Sơ-học được bổ ire giáo tập sự.

Đấu giá mua rượu. — Đáng lẽ sáng hôm qua tại sở Binh-lương có đấu giá mua sáu lô 13.400 hectolitres rượu vang dùng trong các trại binh, nhưng lại hoãn đến ngày 8 janvier 1924.

(Xem tranh thể ba, nói thể tiếp)

LỜI MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được tức khắc : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài quí đáng nào mua thì gửi tiền cho ; kẻ không có tiền gửi thơ giấy mua tài-chính không trả lời. Mua báo thì tỉnh-thị tỉnh hoặc mang một không lấy trả ở cho tiện.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

• TONIQUE TONKINOIS •

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc, vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn tại không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kỹ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ bẻ, tên Nội-các phụng lời nhân phê rằng :

Chiếu nay đại được phòng của MONTÈS qui ông, cổ chỉ, nên một thứ rượu bổ rất tăng sức dạng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê lại gửi cho qui được phòng chế-tạo để tỉ thành-giả.

Khâm thử.

梁世榮三年五月初七日內閣奉有諭旨內閣奉有諭旨內閣奉有諭旨

BẮC-NINH

Hết hạn nghỉ. Quan huyện Hoàng-hữu-Đôn, huyện Yên-phong nghỉ phép một tháng, hết hạn, ngày hôm nay đã về nhận chức cũ.

SƠN-TÂY

Tàu « Gia-long » bị phát hỏa. — Hồi 6 giờ chiều 6 décembre tàu *Gia-long* vừa bỏ neo, chưa kịp bắc cầu, thì chợt thấy lửa bốc ở man tàu lên các bồ hàng, các bồ nón, rồi lan mãi ra. Thủy-thủ và hành khách xúm lại chữa, người tế nước, kẻ tụng muối (nguyên ở gần đấy có xếp mấy bao muối). Đàn bà trẻ con kêu khóc như rí, nhiều người bỏ của chạy lấy người, nhảy cả xuống sông lội vào bờ. Hồi lâu lửa mới tắt được. Thiệt hại mất ít hàng hóa, may không việc gì đến người.

Sự phát hỏa đó sẩy ra là bởi lẽ sau này: nguyên là phiên tàu chạy Chợ-bờ, khách đi cũng lắm, hàng hóa lại nhiều, lại có chở cả dầu tây nữa. Các hòm dầu tây có một thùng rỉ chảy lan ra mạn tàu, hành khách hút thuốc, sơ ý để bắn lửa vào, rồi lửa cứ theo vệt dầu mà bốc to mãi lên, cũng may mà chữa ngay được, chứ để cháy vào tới chỗ để dầu, mà vào khoảng giữa sông, thuyền bè không có, thì có lẽ hại đến mạng người.

HẢI-DƯƠNG

Trường Du-la. Ủn quan trên bổ tới về tổng Du-la, học-đường thuộc về làng Nhân-lư, kỳ-hào làng ấy ai cũng có nho học cả, cho nên cư-xử với tôi đều giữ lễ-độ cả, không những là người có con cho đi học, người chánh-hội làng ấy có lòng sốt-sắng đến việc học, thường răn-bảo các học-trò lười-biếng nên cố học.

Làng ấy có hai trăm đinh, năm nay cũng tình nguyện lập sổ chi thu. Quan-thiết nhất là việc tranh kiện, tuy khó-khăn đến đâu, hương-hội cũng phân xử cho xong, không để ai phải đem nhau đến cửa công cả. Vệ-sinh thì giếng sạch đường rộng; thuế lệ tăng sao thu vậy; sự tổng-táng có đủ mọi đồ; sự ăn uống nhất giai tinh giảm. Trong hương-thôn ăn ở có trật-tự có ăn-ái không ai ức-hiếp gì ai. Nếu làng ấy được năm trăm đinh, thì việc cải-lương kết quả còn hay biết là nhường nào. Nguyễn-văn-Thục lai cảo

BẮC-GIANG

Cướp. — Tối hôm mồng 3 tây vào hồi 9 giờ rưỡi 10 giờ, trong xóm, cạnh chợ Đào (Au-trắng) có ít cướp vào một nhà kia, may cho chủ nhà đi vắng, chỉ có bà cụ và đứa con gái thấy động tìm kế lẩu thoát được. Còn thằng ở tưởng trộm vác gậy đánh, chẳng may bọn cướp nó đánh vào đầu bị toạc đầu ra.

Tiếng trống khua, tiếng kêu inh ỏi, tiếng chó sủa, nào động cả vùng, thế mà hàng xóm bằng chân như vại.

Tuy rằng lân bàng làm thinh không biết nhưng dân làng An-tràng và Đào-trang nghe thấy động đồ nhau đến cứu. Sang đến nơi bọn cướp đã lẩu thoát rồi, mà trong lúc tối đêm như mực không biết bọn nó đông hay ít.

Nhà quê ta thực có nhiều nỗi lo lắm. Nào là lo thóc ngoài đồng, lo trâu bò trong chuồng. Lại còn một điều đáng lo nữa là vừa mới lụt xong thì lắm kẻ từng ăn vụng đói làm càn chẳng sợ gì pháp luật cả.

Ba-Tam lai cảo

HÒA-BÌNH

Cưới. — Ngày 3 novembre 1923 M. Trần-duy-Hương, giáo học trường Pháp-Việt Hòa-bình đã đẹp duyên cùng cô Quỳnh là lệnh ái ông ký Luyện, Lễ nghinh-hôn đã làm tại phố Phương-lâm. Vậy xin có lời chúc mừng ông giáo Hương cùng cô Quỳnh bách niên giai lão.

Nguyễn-văn-Lung lai cảo

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng 650 mẫu tây muốn bán.

Hỏi tại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong. 3725

THUỐC CHỮA BỆNH NHỨC ĐẦU

Ngủ là rất cần dùng cho khỏi một nhọc. Nếu khi nào ít ngủ hay không ngủ được, nhức đầu, nhức gáy, đau lưng, đau thần kinh hệ, hay là vì bộng mực không ngủ được, nêu không chịu chữa ngay các bệnh ấy thì sẽ sinh ra gầy mòn, yếu đuối, đau gáy, mực là nhiều nỗi thảm thương. Muốn chữa khỏi các bệnh ấy, muốn ngủ cho ngon giấc thì nên dùng thuốc *Neurinase*. Thuốc này hiện quan Bác-sĩ Leroy cai quản các nhà thương ở Bắc-kỳ đã cho là một thứ thuốc rất hay và không có nguy hiểm gì cả.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

Hiệu GIU-ICH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các thứ đất đến* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đừng-bao chiếu cố nội hoa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2111

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẾN

soạn

Giá 0$30 *một quyển*

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRONG KỲ HỘI-CHỢ

Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc-biệt về thứ rượu TONIQUE TONKINOIS *mỗi chai chỉ có 2$10 — Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.*

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS

54, Phố Trệng-tiền, Hanoi

Nhiều kiểu lạ!

Hiệu CHẤN-HƯNG nhà đồ ở phố hàng Bạc, số 80, Hanoi, chuyên-môn chế tạo đồ nam-trang nữ-trang bằng vàng bạc thực, có nhiều kiểu khéo, thanh-nhã hợp thời-trang, đã có tiếng cẩn-thận, buôn bán chắc chắn, có giấy cam-đoan rằng: Vàng bạc đúng cân đúng tuổi, khi không dùng nữa mà trả lại thì không thiệt gì. Các qui-khách nên lại hiệu ấy mà mua bán, không còn nghi ngại gì nữa. 2065

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chữa nhà máy gỗm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sốt. Chiếu-đại thỏa khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VO-SUNE

Chủ-hiệu Đông-xương-Long

Đại cơ-khí xưởng Hanoi

N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA

HIỆU

C. J. BONNET

LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie LYON

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG NÊN DÙNG THUỐC

QUINOFORME

hoặc ống, hoặc viên

Tại tất cả các thuốc-tây Pháp toàn dùng thứ thuốc này.

Gửi mẫu tại tất cả các nhà bào-chế.

Nhà chế thuốc LACROIX, 29-31, Rue Philippe de Girard — PARIS.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại. Cả cước độ hơn một đồng một lọ, 2052

yếu đuối vàng vọt

GẦY MÒN

Thuốc SIROP de DESCHIENS

có huyết bổ

Làm cho Sung tráo mầu mỡ, ấy là một vị thuốc của Thượng-y trừ bịnh.

Thuốc này hiệu hơn thuốc bổ máu và các thứ thuốc có tinh sắt. - Các nhà thương tại thành Paris đều dùng nó.

Trăm chaux tại Paris: DESCHIENS, y dường Paul-Baudry và các nhà bán thuốc.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酷補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*

Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晚午各啦每各啦沒嘴醴歌啖稍

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC

2099 31, phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

THUẬN-THÀNH

BOTTIER — CHAPELIER

7, Rue des Caisses, 7 — Hanoi

NGUYỄN-TIẾN-HẠM, propriétaire

Diplôme de mérite

Exposition des Beaux Arts 1918

Concours Foire de Hanoi 1922

Télégramme THUANTHANH bottier Hanoi

Catalogue franco sur demande

2096

HÀNG MỚI SANG

Rẻ hơn mọi năm mà lại tốt vì là lúc hàng đến giá bạc cao, mời các ngài lại mua mau kẻo hết.

Mũ — Các ông và các cậu từ 2 tuổi trở lên mũ nào cũng có và đủ các số đầu.

Feutre (laine)
Feutre (longs poils)
Feutre (velours)
Casquettes Russes
Casquettes nouvelles
Bérets matelot

PARAPLUIES POUR HOMMES, DAMES ET GARÇONNETS

CACHES-NEZ LAINE TRÈS BONNE QUALITÉ

POLOS ET BAS TRICOT FANTAISIE PUR LAINE, ETC. ETC....

HAI-CHINH

Nhà chế tạo các thứ mũ

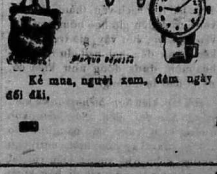
74-76, Rue du Pont-en-Bois, Hanoi

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

經八竹牌門街補行內河京東

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cối để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh sảo, thửa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mua đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đám ngày đến bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi,

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

Bình-phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất quý. Uống rượu-vang vừa chóng tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được trăng-kiện.

Người ốm mới khỏi nếu uống thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Bốc-Tờ (Thầy-Thuốc) cùng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất có tiếng cũng bảo nên uống rượu vang. *BẠN HÀNG BẢN QUỐC ơi, nếu muốn được mạnh-khỏe luôn*, thì đừng uống rượu Ân-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX: mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về nghề bán rượu vang thôi.

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

Xin mời quý-khách đến thăm gian hàng của bản-hiệu ở Hội-Chợ Hà-nội.

GIAN SỐ 13 — GIẤY A

Quý-khách đến xem đồ sẽ thấy bầy các thứ thuốc chế một cách cẩn-thận nên tốt hơn hết các thứ thuốc khác về loại ấy.

Quý-khách sẽ thấy các bộ đồ bào-chế dùng để đem đi hộ thân ở các nơi xa xôi hẻo lánh, các chai dụng dùng trong việc mổ-trích, các thứ chai lọ dùng trong các viện thí-nghiệm.

Có cả sách ca-ta-lô, để kính tặng quý-khách, xin quý-khách hỏi lấy để xem cho tiện.

Trong vòng kỳ Hội-chợ này, qui-khách nào, khi đến mua hàng mà có đem theo một cái bông mua hàng do gian số 13, giấy A của bản-hiệu biếu, thì xin tính rút giá hàng xuống 5 phần trăm (5 %),

Hiệu Bào chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn — Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)